

VAD ÄR EN NATIONALPARK

Nationalparkerna är naturskyddsområden som grundats som sevärdheter för allmänheten. De bevaras som prover på Finlands värdefullaste natur. Områdenas viktigaste uppgift är att fungera som skydd för den ursprungliga naturen. I vissa nationalparker skyddas även av människan formade kulturlandskap och byggnader i traditionell stil. Dessutom tjänar nationalparkerna forskning, undervisning och rekreation.

Man har grundat 30 nationalparker i Finland. De allra flesta administreras av Forststyrelsen. Skogsforskningsinstitutet administrerar Pyhätunturi, Pallas-Ounastunturi och Koli nationalparker.

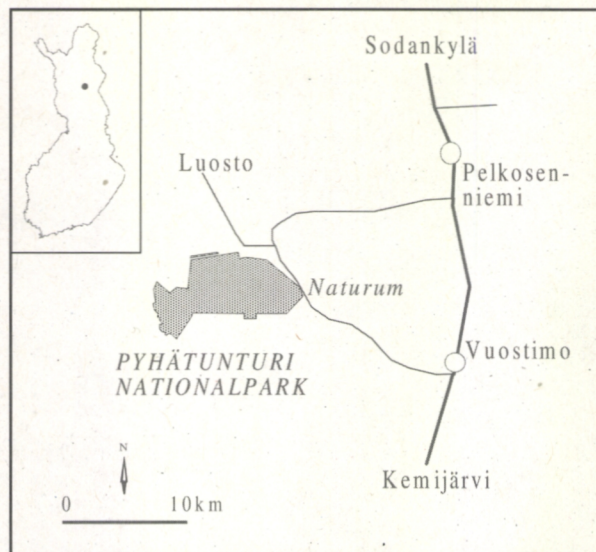

Ripbär

PYHÄTUNTURI NATIONALPARK

Pyhätunturi nationalpark som är belägen inom kommunerna Pelkosenniemi och Kemijärvi grundades år 1938. Syftet med nationalparken är att bevara den geologiskt unika fjällkedjan och dess fjällskogar, lapparnas historiska offerplatser samt de till kristendomens införande anslutna dopplatserna i orört skick.

Parken omfattar 43 kvadratkilometer. I nordväst gränsar den till Luosto naturvårdsskog. Ett 35 km långt vandringsstråk som är i bruk året runt, leder från Pyhätunturi till Luosto.

ANKOMSTEN TILL NATIONALPARKEN

Det lönar sig att börja stifta bekantskap med nationalparken vid Naturum som ligger invid liftanläggningen på Pyhätunturi. Landsvägsförbindelse finns via både Sodankylä och Kemijärvi. Från Naturum leder snitslade stråk till nationalparken.

YTTERLIGARE INFORMATION:

Pyhätunturi nationalpark
Naturum
98530 Pyhätunturi
Tel. (9692) 882 773
Fax (9692) 882 824

Redaktion: METLA/RO/SS&RP, teckningar: Tuula Vuorinen

SVENSKA

PYHÄTUNTURI NATIONALPARK

NATIONALPARKEN BETJÄNAR

Det finns 24 km snitslade sommarstråk och 16 km vinterstråk. Vinterstråken underhålls, men i fjällområdena blir de lätt igensatta. Vinterstråken lämpar sig bäst för skidvandring.

Om vintrarna finns det en ca 4 km lång naturstig. Man har utmed spåret placerat ut illustrerade informationstavlor som beskriver florans och faunans anpassning till vinterförhållandena på Pyhätunturi. På sommaren beskriver tavlorna områdets natur, historia och människans verksamhet.

Man kan även bekanta sig med nationalparken genom att bese Naturums utställningar och diavisningar. Naturum som öppnades år 1984 håller öppet året runt.

VANDRING I NATIONALPARKEN

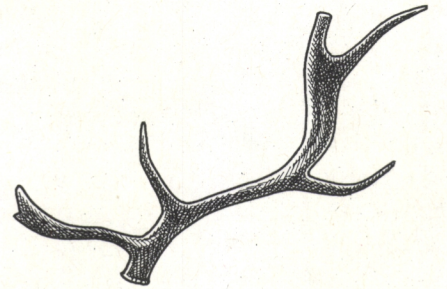
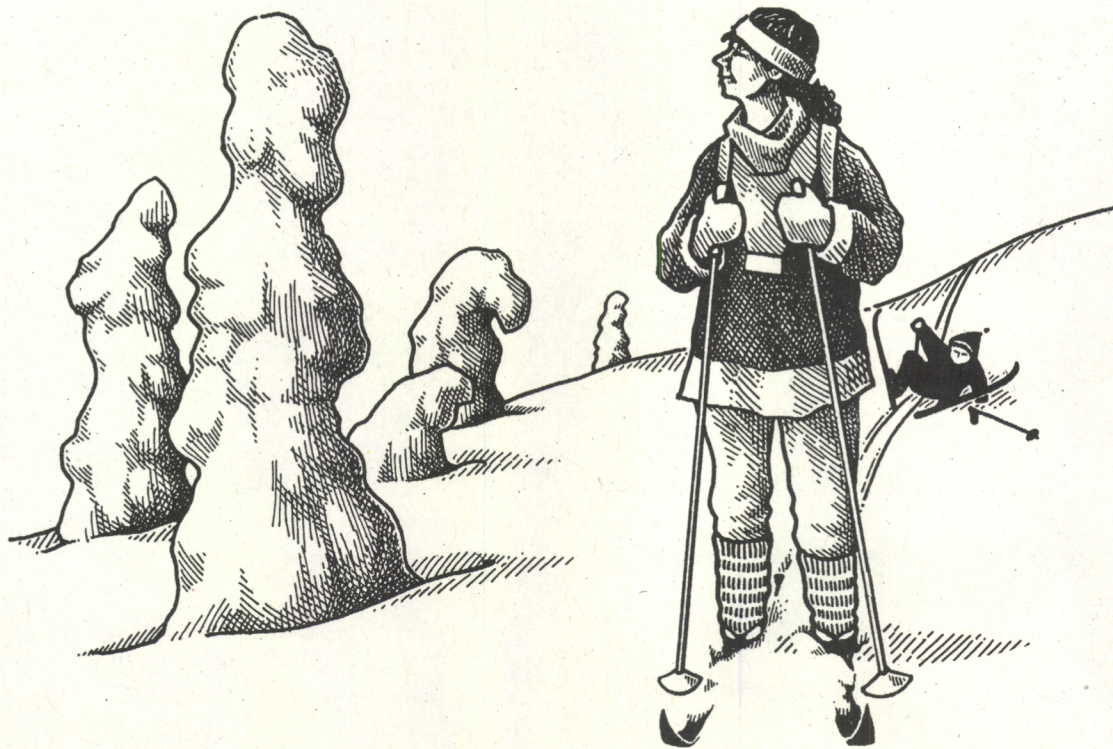
Nationalparken har ur användningssynpunkt indelats i två kategorier: basdelen och de begränsade områdena. I basdelen får man vandra till fots eller åka skidor. På grund av risken för slitage är det önskvärt att besökarna använder de märkta stråken.

I de begränsade områdena är rätten att röra sig begränsad. I Isokuruområdet får man endast röra sig på utmärkta stråk. Klättring på branterna är förbjuden på grund av risken för sten- och snöskred samt för att undvika skador på naturen. I de övriga begränsade områdena får man inte röra sig i snöfria förhållanden.

Att slå läger och uppgöra eld får man endast på särskilt anvisade ställen. Övernattning är tillåten i Huttuloma ödestuga. Däremot är stugan vid Karhunjomalampi avsedd enbart för dagsbruk. Tältning är tillåten i bägge stugornas omedelbara närhet. Vandrare får även plocka bär och svamp.

För att vandringen skall göra minsta möjliga åverkan på naturen är det förbjudet att:

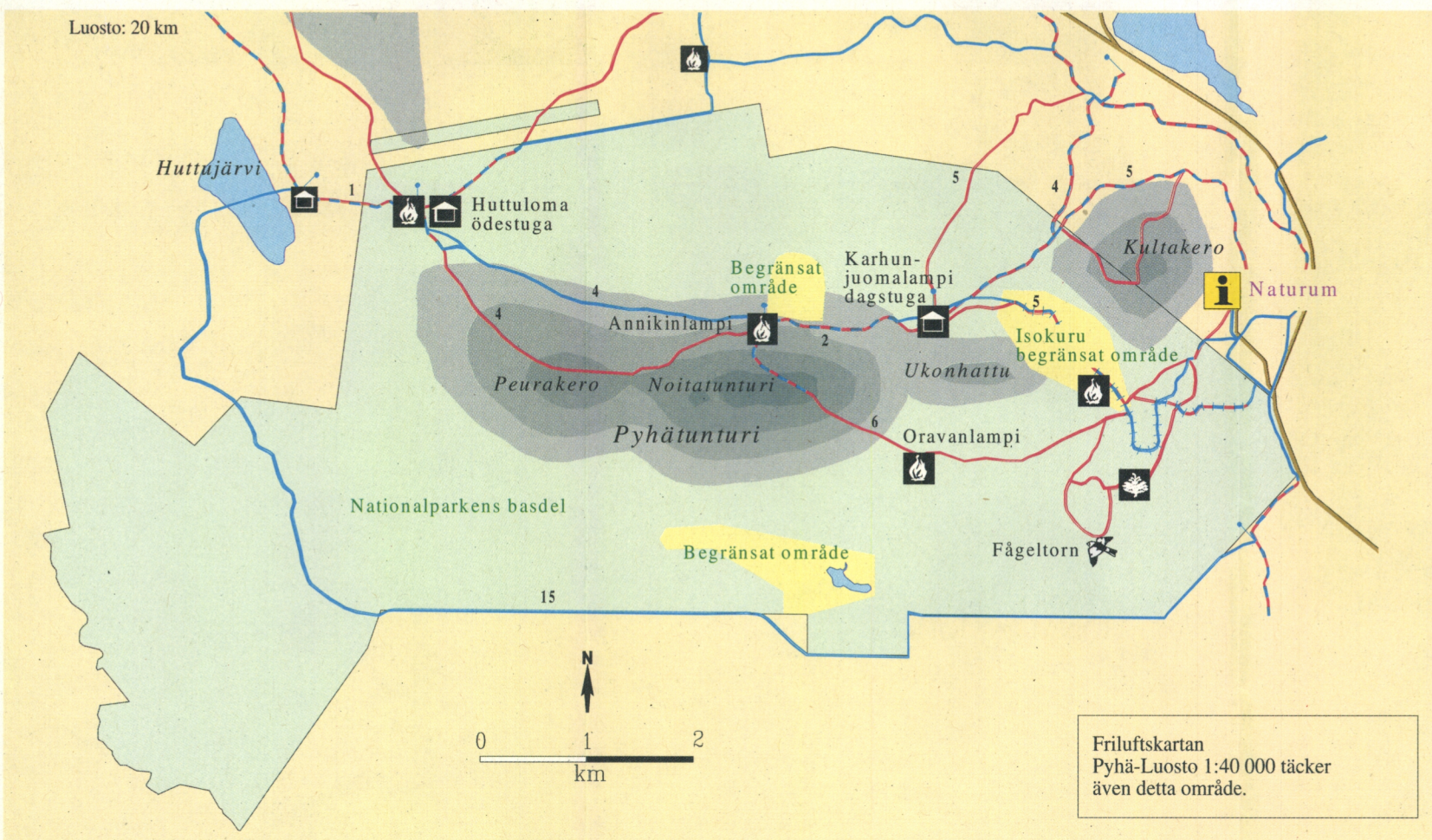
- samla växter, djur, stenar mm.
- att hålla husdjur (bl.a hundar) lösa
- använda motorfordon
- skräpa
- fiska.

ANNAN VERKSAMHET

Lokala invånare som rör sig i renskötsel har vidsträcktare rättigheter än vandrare. För t.ex. provtagning för forskningsändamål krävs licens. Parkskötaren som är stationerad på Naturum ger närmare information.

Parkens personal förser stugorna och eldstäderna med brännved och ansvarar också för renhållningen och stråkens kondition. Snöskotern är ett oundgängligt hjälpmedel vid många underhålls- och övervakningsuppgifter vintertid.

KARTECKEN

- Sommarstråk
- Sommar- och vinterstråk
- Vinterstråk
- ||||| Naturspår
- ☼ Naturstig
- i Naturum
- ☑ Stuga
- ☼ Eldstad
- Skog och kärr
- Fjällområde

Friluftskartan Pyhä-Luosto 1:40 000 täcker även detta område.

SÄKERHETEN ÄR VIKTIGAST

Det är säkrast att röra sig längs de märkta stråken. Karta och kompass är bra att ha på vandringen. Lär dig använda utrustningen innan du beger dig ut i naturen.

Rör dig inte ensam och skilj dig inte från ditt sällskap. Planera vandringen i förväg. Beakta klimatförhållandena då du planerar rutten. I synnerhet i fjällområdena kan väderleken växla snabbt. Fingrarna och tårna börjar frysa först, vinden mångdubblar köldens inverkan. Därför är det bäst

att bära vindtäta, varma kläder.

Informera inkvarteringsstället eller naturumet om din vandringsplan. Kom också ihåg att meddela att du återvänt. Skriv ditt namn i stugornas gästböcker.

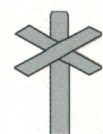
Slå läger eller sök skydd i tid om du går vilse eller tröttnar. Det är av yttersta vikt att du håller dig varm om du slår läger. Håll dig även lugn.

På Pyhätunturi ska man i synnerhet se upp för sten- och snöskred. Isokurutrakten är det farligaste området.

MÄRKNING AV STRÅKEN I NATUREN:

Naturstig

På öppet fjäll

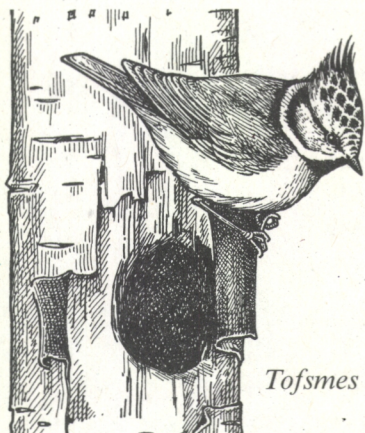

I skogsterräng

PYHÄTUNTURIS NATUR

Pyhätunturifjället är Finlands sydligaste storfjäll. Det bildas av en sju kilometer lång fjällrygg, där runda toppar och djupa klyftor avlöser varandra. Den högsta toppen, Noitatunturi, når en höjd på 540 m. Den största klyftan, Isokuru, är 220 m djup.

Pyhätunturi är ett av jordens äldsta berg, det uppstod för över 2 miljarder år sedan. Fjället består främst av kvartsit som bildats genom sedimentering av fornhavets strand- och bottensand. På sina ställen kan man på stenytan se spår av fornhavets vågor.

Tofsmes

På det steniga och karga fjället växer några få fjällväxter. De vanligaste är lappljung, krypljung, fjällumner och ripbär. Ställvis i klippskrevor växer krusbräcken, en typisk kalkskyende växt. Endast på fjällets nedre sluttningar och långa bäckrenarna kan man finna små fläckar av frodigare växtlighet.

Nationalparken är alltför liten för att bereda fast hemvist åt stora rovdjur. Däremot finner flera trädhäckande fågelarter boplatser i de många döda träden i parken.

MÄNNISKAN PÅ PYHÄTUNTURI

De forna samerna tillbad Pyhätunturi. Samerna besökte offeråsens sejte för att be om jaktlycka. Man offrade bl.a. horn eller ben av hjort eller ren. De hedniska riterna fortgick ända till slutet av 1600-talet. Samerna på området döptes till kristendomen på ställen som fortfarande kallas Pyhänkasteenlampi och Pyhänkasteenputous.

Man har sedan urminnes tider skött ren på Pyhätunturiområdet, och skogsbruk idkades ända tills nationalparken grundades. Spåren efter skogsbruket syns i form av stubbar och vintervägar.

Den ståtliga naturen har alltid lockat människor till Pyhätunturi. Den egentliga vandringsverksamheten började på 1920-talet och blev allt livligare i och med att trafikförbindelserna förbättrades. Senare blev området ett omtyckt skidcentrum. År 1991 förlorade nationalparken Kultakeros nordostsluttning till skidsporten. Nationalparkens natur hotas även av bebyggnaden som sträcker sig ända till parkens omedelbara närhet.

FORSKNING

Skogs- och miljöforskningen måste ha tillgång till områden som ligger utom räckhåll för människans aktiviteter. De är viktiga för utforskningen av skog i naturtillstånd samt för att man skall kunna utföra långvariga prov och långsiktig uppföljning.

I Pyhätunturi nationalpark har man utfört en heltäckande kartläggning av vegetationen samt utredningar över växt- och fågelbestånd. I parken följer man även upp hur skogsgränsen och skog i naturtillstånd utvecklas. Genom kontinuerlig uppföljning av sorkbeståndet försöker man reda ut hur sorkbeståndet växlar och orsakerna till fluktuationerna. Samtidigt samlas material för studier av villebrådsbeståndet och för parasitforskningen.

De ökade besökarmängderna har styrt forskningen så, att den även tjänar parkens skötsel och användning. Man följer upp besökarmängderna samt deras tidsmässiga fördelning. Man studerar även vegetationens nedslitning och hur spåren av nedslitningen kan repareras.

